

25. *Latour Bruno*. The Pasteurization of France. – Cambridge Mass : Harvard University Press, 1993. – 273 p.
26. *Latour Bruno*. Pandora's Hope. Essays on the Reality of Science Studies. – Cambridge Mass : Harvard University Press, 1999. – 324 p.
27. *Марача В. Г.* Гуманитарно-практическое знание: рефлексивные аспекты / Рефлексивные процессы и управление. Тезисы V Международного симпозиума (Москва, 11–13 октября 2005 г.) / Под редакцией В.Е.Лепского. – М. : Когито-Центр, 2005.

Кононова Я. В. «Концепт истины как «честной игры» в конструктивистской онтологии Бруно Латура».

В статье рассматриваются теоретические аспекты последних тенденций в методологии социогуманитарного знания, задающие тональность современных дискуссий. Проводится анализ различных направлений социологической мысли, связанных с новым материализмом и новым эмпиризмом, в их отношении со всё возрастающей критикой концепций социокультурного конструктивизма и оживлением онтологической проблематики. Раскрывается содержание базовых конструктивистских метафор теоретической ориентации Бруно Латура и концептуальных особенностей его социологии ассоциаций.

Ключевые слова: актор-сеть, конструктивизм, материальность, политика.

Kononova Y. V. «The concept of truth as a «fair game» in Bruno Latour constructivist ontology».

The theoretical aspects of latest trends in the socio-humanitarian knowledge methodology, defining keynote of contemporary discussions are considered in the article. The analysis of the various directions of sociological thought, associated with the new materialism and the new empiricism, in their relation to the ever-increasing criticism of the concept of socio-cultural constructivism and the ontological problematics recovery is conducted. The content of the basic metaphors of constructivist theoretical orientation of Bruno Latour and conceptual features of sociology of associations are revealed.

Keywords: actor-network, constructivism, materiality, politics.

Крячко В. І.

**МАРКЕРИ АСТРАЛЬНО-РЕФЕРЕНТНОЇ ПІДСИСТЕМИ
СИГНІФІКАТИВНОГО ПОЛЯ КАТОЛИЦИЗМУ:
ЕТНОРЕЛІГІЙНИЙ РАКУРС**

У статті здійснено спробу експлікації деяких маркерів астрально-референтної підсистеми сигніфікативного поля католицького

етнорелігійного простору. Проаналізовано певні елементи структури візуальної культуросистеми різних релігійних та етнічних спільнот з акцентуацією на опціональність їх взаємозалежності з сигніфікативною системою католицизму.

Ключові слова: релігія, маркер, система, сигніфікативне поле, католицизм, етнорелігійний простір, етнічність.

Актуальність дослідження цієї проблематики пов'язана із активізацією інтересу до дослідження різноманітних етнорелігійних кросскореляцій у контексті інтенсифікації глобалізаційних екуменічних практик католицької церкви, а також із візуальною культурою католицизму, католицькою сигніфікативною (знаково-познаковою, символічною) системою, їх релігійними, етнічними, соціальними експлікомаркерами, які опціонально є спільнопов'язаними із конструкторсигніфікатами-елементами різних релігій, етнічностей, культур як поліструктурних систем у соціопросторі.

Дослідження астрально-референтної символосистеми католицизму у рамках евалюаційного інструментарію та технологій етносоціології релігії, на нашу думку, корелюють із акціональністю (праксисодіяльністю) репрезентантів католицької церкви, яка стосується пошуку моделей налагодження інтеррелігійного, кросскультурного, міжетнічного та транссоціального діалогів, а також пошуку доктринального спільнобазису (інтегрованого набору (моделі) сигніфікатив) для екуменістично-толерантного об'єднання різних релігій та етнічностей у соціумпросторі, який би був взаємонекофронтативним та конвенційно-паритетним при співкомунікації різних етнорелігійних спільнот у світовому соціумпросторі.

Отже, проблема цього наукового дослідження полягає у відносному протиріччі між наявністю множини джерел, присвячених теоретичним засадам католицизму та малою представленістю цілісних теоретичних праць з етносоціології релігії, присвячених дослідженню маркерів як католицької сигніфікативної системи вцілому, так і астрально-референтної підсистеми сигніфікативного поля католицизму зокрема, особливо у ракурсі етнорелігійної кореляції (спільнозалежності, взаємопов'язаності та взаємоімпаکتивності (взаємовпливовості) формоелементів різних релігійних та етнічних систем).

Основою цього дослідження є експліковані у соціопросторі формосигніфікати (маркероелементи-позначники,

інфомедіумотрансміттери, познакоідентиненти, релігійні, етнічні та етнорелігійні сигніфікоформації, релігієносієтрансміттери, етнотрансміттери) візуальної культури католицизму, катехизм Католицької Церкви, концептуально-теоретичні праці таких дослідників, як Ф. Барт (етнічні кордони), В. Вайс (етнорелігійні маркери), Г. Геллей (етнорелігійна семантика), В. Євтух (етносоціологія, соціологія, етнологія, етноісторія), А. Колодний (релігієзнавство), Н. Луман (соціологія соціальних систем), С. Малешевич (соціологія етнічності), Е. Нюстрем (релігієзнавство), М. Пірен (соціологія релігії, етнопсихологія), Ю. Романенко (синергетика, соціологія соціальних систем, соціологія візуального символізму, візуальна аналітика), М. Сінгх (аналіз етнорелігійних символів та обрядів), Л. Филипович (етнологія релігії), А. Хіслоп (етнорелігійні маркери), К. Юнг (етносимволи) та інших, а також численні інфомедіа ресурси, які пов'язані із етнорелігійною проблематикою та католицькою візуальною культурою, зокрема: www.vatican.va, www.amazingdiscoveries.org, www.religion.in.ua, www.risu.org.ua, www.credo-ua.org, www.catholicnews.org.ua, www.catholic-info.at.ua, www.katolik.ru, www.catholic-media.org, www.ethnoencyclopedia.info, www.evaluation.com.ua, www.top-anthropos.com тощо.

Метою статті є експлікація маркерів астрально-референтної підсистеми сигніфікативного поля католицизму в етнорелігійному ракурсі та у контексті етносоціології релігії як опціональної науки.

Візуалізовані (опредметнені) у соціальному та етнорелігійному просторах формоідентиненти та маркероелементи католицького сигніфікативного поля складають, як ми вважаємо, конкретний набір (структуру, профіль), поле, систему, до складу якої входять різні культурні, релігійні, етнічні, соціальні тощо семіополя соціального простору, сигніфікативні (познакові) елементи та маркери яких можуть виявлятися у сигнікативній системі (полі) католицизму. Тобто під сигніфікативним полем католицизму в етносоціології релігії ми пропонуємо розуміти систему експлікованих (виявлених, візуалізованих) формоідентинентів-маркерів (визначників-елементів сигніфікосистеми) католицизму у соціальному просторі. Таким чином, сигніфікативне поле католицизму включає в себе релігійні, етнічні та інші соціальні та просторові маркери, які складають і є елементами системи маркерів релігійного, етнічного, культурного, соціального та інших просторових полів, пов'язаних із людською життєдіяльністю, у межах чи на перетині опредметнень та знаковон (символополів) яких ми можемо спостерігати «видимі» та означені символонструкти

католицизму як соціорелігійного феномену та сигніфікосистеми (системи конкретних виявлених символів та об'єктів).

Етнорелігійна соціоевалюація [3; 4; 7; 13; 14; 15; 23; 25] астральних формоідентинентів католицького етнорелігійного сигніфікопростору може базуватись на нижченаведеній 12-ти підсистемній моделі, яку доцільно використовувати, наприклад, в рамках етносоціології релігії як платформу для імплементації соціодіагностичних інструментів та технологій ідентифікації корелятивних і асоціативних зв'язків між різними етнорелігійними та соціокультурними системами. Під етносоціологією релігії ми пропонуємо розуміти опціональну науку, яка може бути направлена на пошук та дослідження взаємкореляцій (рос. «созависимостей», спільнозалежностей) між різними релігійними та етнічними сигніфікативними полями у соціальному просторі за допомогою соціологічних методів та інструментів.

Тобто, в етносоціології релігії (як можливомайбутній науці, одним із основних завдань якої може бути пошук та виявлення (ідентифікація) етнічного в релігійному) ми пропонуємо структуру сигніфікативного поля (знакову (познакову) конструкцію) католицизму як експлікосистеми релігійних, культурних, етнічних, соціальних та інших маркерів, пов'язаних із простором функціонування та взаємодії людських індивідів, типологізувати, як мінімум, за наступними базовими сигніфікативними (символопознаковими) структурними підсистемами:

1) антропоморфна сигніфікативна підсистема, до якої належать людиноподібні (персоніфіковані) символонструкції (наприклад, ікони та скульптури Матері Божої, репрезентовані в мистецтві (живописі, скульптурі), пам'ятках культури та архітектурних ансамблях) та позначки частин (органів) тіла людини (наприклад, фалічні символи (обеліск, колона)), а також їх комбінації та сигнали;

2) зооморфна сигніфікативна підсистема, до якої входять тваринноподібні позначкоконструкції та позначкореференти окремих їх органів (наприклад, символ лева з крилами, символ сонця з крилами, чи мітра папи Римського та католицьких священників, яка подібна до голови риби та головного убору филистимського бога Дагона), а також символи продуктів їх життєдіяльності (молоко, мед);

3) вегетоморфна сигніфікативна підсистема, до якої належать рослиноподібні сигніфікоелементи (фльор-де-лі) та продукти харчування;

4) геоморфна сигніфікативна підсистема (вогне, водо, метало, каміне, мінералоподібні сигніфікоконструкції, явища природи як символи);

5) геометрична сигніфікативна підсистема (наприклад, хрестоподібні, трикутноподібні (наприклад, конструкт «всевидяче око»), колоподібні, овалоподібні, пірамідоподібні, конусоподібні конструкторелементи);

6) астрально-референтна сигніфікативна підсистема (сонцеподібні (солярні) та солярно-референтні (наприклад, обеліск) символізацій, місяцеподібні та місяце-референтні (наприклад, півмісяць) символізацій, зореподібні символи-сигніфіканти (зірки із різною кількістю кутів та променів));

7) колористична сигніфікопідсистема (кольори, які найчастіше виявляються у католицькому етнорелігійному просторі);

8) топосоінсталяційна сигніфікопідсистема (місцезнаходження тих чи інших об'єктів (предметів, конструкцій) у просторі);

9) предметно-інструментативна сигніфікативна підсистема (знаряддя, одяг (наприклад, митра (головний убір), ряса тощо), аксесуари (атрибути) (вервиця) та іншоподібні предмети);

10) архітектурна екстер'єрно-інтер'єрна сигніфікативна підсистема (різновиди храмових конструкцій, жертвенники, капища);

11) абстрактна сигніфікативна підсистема (тлумачення етнорелігійними та соціальними суб'єктами і спільнотами таких понять як істина, правда, брехня, рівність, дух тощо)

12) акціональна (діяльнісна) сигніфікативна підсистема, до якої належать різні людські соціальні, етнічні та релігійні заняття, дії, обряди, ритуали, музика (кроплення водою, евхаристія, поклоніння мощам) тощо[1; 2; 8; 9; 12; 14; 15; 16; 17; 19].

Концентруючись на експлікації астрально-референтної сигніфікативної підсистеми маркерів (елементів, формоідентифікаторів) католицької сигніфікосистеми (поля) у соціальному етнорелігійному просторі зазначимо, що вищезазначена підсистема може включати наступні структурні елементи-символізаційні:

1) референтосигніфіканти сонця – зображення сонця з різною кількістю променів, зображення сонця з людським обличчям (персоніфікація сонця); геометричні символізаційні-позначники сонця – круг, коло з крапкою всередині, коло з різною кількістю спиць тощо; сонцереферентні сигніфікоконструкції – символізаційні об'єкти, які пов'язані із поклонінням сонцю репрезентантами різних етнорелігійних спільнот у різні часи людської історії (наприклад, єгипетський обеліск, кругла (кругова) колонада (Стоунхендж) – коли

колони чи іншоподібні предмети розташовані по колу формуючи сонячний круг);

2) референтосигніфікуми місяця – зображення повного місяця, півмісяця, персоніфікованого місяця чи півмісяця; геометричні символопозначки місяця – дуга, дві дуги у формі півмісяця; місяцереферентні сигніфікоелементи (пов'язані із поклонінням етнорелігійними суб'єктами місяцереферентним божествам (наприклад, Астарті)) – роги корови (Єгипет, Індія), роги бика (мітраїзм) (символи утробы) тощо;

3) референтосигніфікати зірок – зображення зірок (включаючи їх персоніфікацію); геометричні символосигніфікати зірок (різнокутні та різнопроменеві позначкоконструкції).

Взагалі астральний культ – культ небесних світил; поклоніння зіркам і всім космічним явищам, віра у зв'язок усього на землі з небесними світилами. Разом із цим у католицькому катехизмі зазначено: «сакраментальна відправа складається зі знаків і символів. У людському житті знаки і символи займають важливе місце. Людина, будучи водночас тілесною і духовною істотою, виражає духовні явища і сприймає їх через матеріальні знаки і символи. Як суспільна істота, людина потребує знаків і символів, щоб спілкуватися з іншими мовою, жестами, діями. Великі релігії людства свідчать, часто дуже вражаюче, про це космічне і символічне значення релігійних обрядів. Літургія Церкви приймає, інтегрує й освячує елементи творіння і людської культури, надаючи їм гідності знаків благодаті...» [6, 285-286]. Така позиція католицької церкви, на нашу думку, може бути однією із базисопідстав для опціонального припущення щодо існування деяких взаємодіяцій між маркерами астрало-референтної підсистеми сигніфікативного поля католицизму та певними релігійними, а також етнічними маркерами різних етнорелігійних суб'єктів та спільнот у соціальному просторі. Далі наведемо кілька прикладів для експлікації науковоприпущень цієї статті.

На Площі Святого Петра в Римі топосоінстальовані у соціопросторі два симетричні колонадні півкрузи (півмісяці) (проект Берніні, XVII ст.), які майже формують коло. Розрив (дорога) між колонадними півмісяцями (просвіт) позиціонується прямо на Схід. В середині площі на землі зображене велике сонячне колесо із 8-ма спицями (символ поклоніння сонцю), а центрі сонячного колеса та площі Святого Петра стоїть єгипетський обеліск (теж символ поклоніння сонцю), який виконує роль гномона. В Біблії ж стосовно сонцепоклонництва написано наступне: «І привів мене до входу у ворота дому Господнього, які на північ, і ось, там сидять жінки, які

плачуть за Фаммузом (Адонісом, Аттісом в іновавилонських етносах), і сказав мені: чи бачиш, сину людський? Повернися, і ще побачиш більш мерзоти. І ввів мене у внутрішній двір дому Господнього, і ось біля дверей храму Господнього, між притвором і жертвником, близько двадцяти п'яти чоловіків стоять спинами своїми до храму Господнього, а обличчями своїми на схід, і кланяються на схід сонцю»(див. Єзекиїль 8:14-16). Тобто, на нашу думку, солярні символи та конструкції на площі Святого Петра є маркерами астрало-референтної підсистеми католицького сигніфікополя, а також етнічними (етнорелігійними) маркерами останнього. Персоніфіковане сонце як астрально-референтний сигніфікант католицької сигніфікативної системи і солярний символ, наприклад, зображене на картині Рафаеля «Мондське розп'яття» (XVI ст.).

Місяцереферентним астральним сигніфікоконструентом католицького сигніфікативного поля, на нашу думку, можна вважати зображення на іконах, картинах, фресках, розписах Марії (матері Ісуса Христа) з півмісяцем подібно до Астарті. Адже Святе Письмо, яке перекладено католицькою церквою українською мовою, експлікує нам факт прадавнього поклоніння ізраельтянами богині неба чи цариці неба: «діти збирають дрова, а батьки запалюють вогонь; жінки ж місять тісто, щоб напекти медяників небесній цариці та возлити ливні жертви чужим богам, щоб мене образати». На тій же сторінці зноска на 18 вірш: небесна цариця – місяць, що представляв Астарту (Істар), вавилонсько-фінікійську богиню; їй жертвувано печива з тіста в формі місяця-молодика (з її подобою). [Єремія 7:18; 16, 920]. Тобто опціонально можна, на нашу думку, помітити деяку кореляцію між поклонінням цариці всесвіту Марії, яка за твердженням католицької церкви є на небі, і поклонінням цариці небесній Астарті, якій поклонялись вавилонська та фінікійська етнічності.

Нагадаємо, що культ пресвятої діви (Цариці Небесної) експлікується у катехизмі католицької церкви наступним чином: «у кінці Непорочна Діва, збережена Богом від всілякої плями первородного гріха, пройшовши шлях Свого земного життя, душею і тілом була взята до небесної слави і піднесена Господом як Цариця всесвіту». Тут зауважимо, що взяття до неба Святої Диви – це те, що констатує католицька церква, хоча твердження про взяття Марії на небо ніде не зустрічається в Біблії[6, с. 240]. Також важливо відмітити, що згідно Біблії, так звані явлення діви Марії насправді до діви Марії ніякого відношення не мають, і, на думку професора-адвентиста Вальтера Вайса (яку він експлікує у своїх відеолекціях), справжня діва Марія разом із багатьма померлими очікує славного воскресіння, яке

відбудеться під час пришествя Ісуса Христа на нашу землю (див. 1 Фес. 4:16-18). Тому у світлі Священного Писання спіритичні явлення Марії у Фатімі та інших місцях можуть бути ідентичні, на нашу думку, зустрічі царя Саула із нечистим духом, який явився йому під виглядом Самуїла. Адже згідно Біблії люди одноразово вмирають, а потім суд Божий. Більше того, викликання мертвих як і розмова ніби з ними (а насправді, згідно християнської концепції, із бісами) забороняється у Біблії.

У цьому контексті зазначимо, що Бог згідно з текстом Біблії – це Той, Хто створив астральні світила та інші всесвітоелементи: сонце, зорі, місяць, планети, а також небо, землю, всесвіт і людину – все живе, астральне, матерія створені Богом Творцем. Проте представники різних інохристиянських етнорелігійних культів у процесі світової історії практикували і практикують навіть сьогодні поклоніння сонцю, богу сонця (а також богу вогню, богу місяцю (місяцегогині), богу вод тощо), богу-сонцю (Шамаш (Ассиро-Вавилонія), Ра (Єгипет)). Тобто є велика різниця, згідно Біблейських текстів, між поклонінням сонцю, богу сонця, сонцегогу (це трактується як ідолопоклонство) і поклонінням Богу, який створив сонце (це норма згідно Святого Писання).

Отже, одна справа – вважати сонце богом (як греки Аполлона у своїй історії) і поклонятись творінням Бога Творця як божествам (видимим символам, приймаючи їх за богів) (у Вавилоні, Ассирії, наприклад, особливо шанували богиню місяця під іменем Астарт (Аштарот), а вогнепоклонники-перси молилися зіркам як божествам), інша – визнавати і поклонятись Богу Творцю, Який створив сонце як символ Свого духовного світла істини, правди і любові, яке освітлює наші душі і зігріває їх Божою любов'ю. Хоча в Біблії пророк Малахія називає Господа Сонцем правди (див. Мал. 4:2), у Біблейській книзі Откровення (Апокаліпсис) апостола Іоанна констатовано наступне: «І місто (вишній Єрусалим) не має потреби ні в сонці, ні у місяці для освітлення свого, бо слава Божа освітила його...» (див. Одкр. 21:23) та «І ночі не буде там (у вишньому Єрусалимі), і не будуть мати потреби ні у світильнику, ні у світлі сонячному, бо Господь Бог освітлює їх...» (Своїм світлом любові і праведності). Тобто у Біблії простежується чітка диференціація між Богом, який створив сонце і сонцем як символом світлої, теплої Божої любові та милості до людей.

Отже, у висновку варто зазначити, що символосигніфікат – умовне позначення конкретного духовного суб'єкта, сутності (сушності), предмета, поняття або явища в релігійній, етнічній, культурній, соціальній та ін. сигніфікативних системах. Візуалізовані символи-

сигніфікати етнорелігійних спільнот експлікуються (виявляються) в об'єктах духовної та матеріальної культури, складаючи конкретне сигніфікативне поле-систему, маркери якого можна, на нашу думку, піддавати етнорелігійній соціоєвалюації у рамках інструментативно-технологічного базису етносоціології релігії. Символосистеми різних етнорелігійних спільнот можуть мати спільні сигніфіканти-маркери, за якими можна ідентифікувати їх взаємозалежності та елементотрансгресії. Тому, деякі наявні співпадіння між сигніфікативним полем візуальної культури католицизму та іншими етнорелігійними сигніфікосистемами, на наш погляд, можна вважати не випадковими, а дослідження кроссзалежностей таких системно-корелятивних структурних елементів може сприяти опціональному конструюванню, концептовиведенню та експлікоконстатації схемосистеми етнічних маркерів католицизму у соціальному просторі. Антропоморфні астрало-референтні зображення сонця, місяця тощо на різних візуалізованих об'єктах духовної та матеріальної культури католицизму (картинах, іконах, фресках, розписах), а також такі архітектурні референтосигніфікуми католицького символпростору як обеліски, солярна розмітка кола з 8 спицями на площі Петра в Римі тощо, на нашу думку, можуть бути сигніфікантами певних етнічних маркерів, які є елементоконструентами різних релігійних, етнічних, культурних і соціальних символосистем минулого та сьогодення, будучи також структуроскладниками сигніфікативного поля католицизму та взаємопов'язаними із іншими структуроелементами останнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Библейский справочник Геллея [Пер. с англ. Рыбакова О. А.] [Текст]. – Санкт-Петербург: «Библия для всех», 2012. – 787 с.
2. Біблія. Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату [Переклад Патріарха Філарета (Денисенка М.А)] [Текст]. – Київ: Видавництво «Преса України», 2009. – 1416 с.
3. *Євтух В. Б.* Етнічність: енциклопедичний довідник / Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. – К.: Фенікс, 2012. – 396 с.
4. *Євтух В. Б.* Етносоціологія: довідник. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 205 с.
5. Катехизм Католицької Церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.catechismus.org.ua>.

6. Катехизм Католицької Церкви. Синод Української Греко-Католицької Церкви. – Львів : ВВП «Місіонер», 2002. – 772 с.
7. *Крячко В. І.* Соціодіагностичний ракурс української ментальності: монографія. – К. : Вид-во ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. – 248 с.
8. Людство і віра: Всесвітня історія народів і релігій: Енцикл.-довід. вид.: [У 4 т.] / Авт.-уклад. Г. Щокін. – К. : МАУП, 2002. – Т. II. – 2005. – 640 с.
9. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х т. [Текст] / Гл. ред. С.А. Токарев. – М.: Сов. Энциклопедия, 1991. – Т. 1. А–К. – 671 с. ; 1992. – Т. 2. К–Я. – 719 с.
10. *Нюстрем Эрик.* Библейский словарь / Эрик Нюстрем [Пер. со шведского под ред. И. С. Свенсона]. – Санкт-Петербург: «Библия для всех», 2011. – 537 с.
11. *Пірен М. І.* Соціологія релігії: Підручник. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 344 с.
12. Полная энциклопедия символов / сост. В.М. Рошаль. – М. : АСТ; СПб. : Сова, 2007. – 515 с.
13. Про нас [Електронний ресурс] // Центр евалюації науково-освітніх та соціальних програм. – Режим доступу: <http://evaluation.com.ua/projects/> – Назва з екрану.
14. *Романенко Ю. В.* Візуалізації в медійно-комунікаційному просторі: соціо-системологічний підхід. – Монографія 3-х авторів / Ю.В. Романенко, І.О. Святненко, А.А. Зінченко. – К. : ««Видавничо-поліграфічний центр Інституту Міжнародних Відносин», 2014. – 487 с.
15. *Романенко Ю. В.* Механізми символічної інтеракції в комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціосимволічний аспекти / Романенко Ю.В., Скідін Л.О. – К. : «Видавництво ДУІКТ», 2011. – 301 с.
16. Святе Письмо Старого і Нового Завіту. – Видавництво Отців Василян «Місіонер», 2007. – 1477 с.
17. *Сонина Т. В.* Италия. XIII – начало XVI века: Биографический словарь (Художники Западной Европы). – СПб. : Издательская Группа «Азбука-классика», 2010. – 720 с.
18. Соціологія: підручник / За ред. В.Г. Городяненка. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 544 с.
19. Amazing Discoveries Albums [Електронний ресурс] // Amazing Discoveries. – Режим доступу: <http://amazingdiscoveries.org/albums> – Назва з екрану.
20. *Campbell William.* Religion, identity and ethnicity: the contribution of Paul the Apostle [Text] / William S. Campbell // Journal of Beliefs & Values, Vol. 29, No. 2, 2008. – P. 139-150.

21. Korporowicz Leszek. Rozwojowa misja ewaluacji [Text] / Leszek Korporowicz // Animacja Życia Publicznego. Analizy i rekomendacje, Nr. 4 (11), 2013. – S. 4-7.
22. Lingvo Online [Электронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk>.
23. Malešević Siniša. The Sociology of Ethnicity. – London : SAGE Publications, 2004. – 208 p.
24. Marti Gerardo. Fluid Ethnicity and Ethnic Transcendence in Multiracial Churches // Journal for the Scientific Study of Religion. – 2008. – No. 47 (1). – P. 11-16.
25. Safran William. Language, Ethnicity and Religion: a Complex and Persistent Linkage // Nations and Nationalism. 2008. – No. 14 (1). – P. 171-190.
26. Sayce A. H. Assyria, Its Princes, Priests and People. By-Paths of Bible Knowledge VII [Электронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gutenberg.org/files/42033/42033-h/42033-h.htm>.
27. The Holy See: Official web-site [Электронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w2.vatican.va/content/vatican/en.html> – Назва з екрану.

Крячко В. И. Маркеры астрально-референтной подсистемы сигнификативного поля католицизма: этнорелигиозный ракурс.

В статье предпринята попытка экспликации некоторых маркеров астрально-референтной подсистемы сигнификативного поля католического этнорелигиозного пространства. Проанализированы определенные элементы структуры визуальной культуросистемы различных религиозных и этнических сообществ с акцентуацией на опциональность их взаимозависимости с сигнификативной системой католицизма.

Ключевые слова: религия, маркер, система, сигнификативное поле, католицизм, этнорелигиозное пространство, этничность.

Kryachko V. I. Markers of astral-referent subsystem of significative field of Catholicism: ethnoreligious perspective.

The paper deals with an attempt to explicate some markers of the astral-referent subsystem of the significative field of Catholic ethnoreligious space. Certain elements of the structure of visual culture system of various religious and ethnic communities with the accent on their optional interdependence with the significative system of Catholicism are analyzed.

Keywords: religion, marker, system, signification field, Catholicism, ethnoreligious space, ethnicity.